

PÉLDAÉRTÉKŰ ALTERNATÍV GAZDÁLKODÓK

Javaslatok az európai mezőgazdaság környezeti és gazdasági fenntarthatóságának biztosítására, Dr. Molnár Mariann, 2023. Letöltés: bit.ly/AlternativMezogazdasag

ERDŐDI IMRE

Erdődi Biokertészet és Biogazdálkodás

www.erdodi.hu
imre.erdodi@gmail.com

Tanúsítás: Biokontroll
Tagság: Kelet Magyarországi
Biokultúra Egyesület, TMG

Hogyan kezdtünk el gazdálkodni?

Nagyapámnak volt tanyája, sokat mentünk ki hozzá, de a szüleimnek már nem lehetett földje, mert jött a TSZ korszak. Apám azt mondta, hogy csak paraszt ne legyél, mert nem voltak jó tapasztalatai, ezért a kiskert művelése mellett először az iparban helyezkedtem el. Az 1990-es évek elején egy vegyszermentes mezőgazdasági tanfolyamot hirdettek Gödöllőn, és ez megszólított. Amit ott tanultam mindent kipróbáltam otthon a kertben. Végül 1999-ben vágunk bele a termelésbe. A TSZ-től visszaigényeltük az 1960-ban bevitt 5 hektár földtulajdon részünket, amit egy 2000-ben biotanfolyam elvégzése után átállítottam biogazdasággá.

Technológiai megfontolásaink

A biodinamikus mentalitás a gazdaságot egy egységként értelmezi, amiben egy állandó körforgásnak kell lennie, ami többet kínál egy alap bió termelési módnál. A fő szempont, hogy minél kevesebb inputot kelljen behozni és minél több,

a termeléshez szükséges erőforrás a rendszeren belülről jöjjön. Ebben segítenek a leginkább a preparátumok, a különböző levek és az állattartás is. A haszonállatok ma rosszul vannak megítélve, károsnak tekintik őket, pedig teljesen más extenzív, jól integrált rendszerben az állattartás, mint egy intenzívben. Ráadásul a minősített bió és Demeter rendszerekből kikerülő élelmiszerekből kevesebb mennyiség elfogyasztása biztosítja a napi szükséges táplálékot a magasabb mikrobiom tartalmának köszönhetően. Az legjobb élelmiszer az, melynek a beltartalmi értéke magas, a szemnek és a léleknek imponáló, finom az íze. Nekem célom, ideám, hogy ezt megvalósítsam, de nem mindig megvalósítható, mert az időjárás sokat segíthet és sokat el is vehet az optimális célból.

Nagyon fontos még felismerni, hogy az ember része a természetnek és a termelés módjának társadalmi hatása is van. Úgy lehet a legjobban megfogalmazni, hogy társadalmi felelősségvállalás a bió és a biodinamikus termelés mód. Mindig kellene azok, akik felelősséget vállalnak és a gazdaságtársadalomnak nagyon komoly szerepe lehet ebben. Régen ez a nézet sokkal általánosabb volt, neveltetés és értékrend kérdése is. Az én erkölcstanárom az édesanyám volt, aki megtanított arra, hogy a szomszéd ribizlijét nem szabad leszedni, csak akkor, ha ő megengedi. Egy 6 osztályt végzett parasztasszonynak tehát akkor több tartása, esze és jelleme volt, mint ma sokaknak. A régi paraszti kultúrában az emberek a természet közelében éltek, és átvették a logikáját. Persze volt a falusi közösségnek is hatóereje, és az emberek még az íratlan szabályoknak is meg tudtak felelni. Bár ma már más az élet ritmusa, de azért igyekszem ezek szerint az elvek szerint vinni a gazdaságot.

Termelési módszereink

Először gabonákkal kezdtem el foglalkozni, de 2005-ben integráltam a szántóföldi és a fóliás kertészet is. A bió terményekre nagy igény volt akkor, ezért termeltem a cukkinit, sütőtököt és fűszerpaprikát. 2010-től azonban beszűkült a piac és megváltozott a munkaerő helyzet is, ami miatt újra kellett tervezni mindent. Elkezdtem fejleszteni a rendelkezésemre álló eszközöket, kiala-

kítottam a piaci vonalat is és a termékpalettát is átalakítottam, új zöldségkultúrákkal bővítettem. Ma már főként sárgarépat, burgonyát termelek, fűszerpaprikából is sokfélé. A káposztafélékből brokkolit, karfiolt, karalábét, kelkáposztát és leveles kelt.

A földeken vetésforgó alkalmazunk, min-till módszerekkel, mulcshagyással, maximum 10 centiméteres sekélyművelés mellett. Fokozottan figyelünk a talajélet regenerálására. Évente csak 3 hónapot nincs vegetáció a szántókon, de abban az időszakban (a fagyok miatt) kisebb a sérülékenysége a talajoknak. Alkalmazhatnánk még strip-till technológiát, ebben az esetben a mulcsban csak sávokat művelnénk és folyamatos lehetne a talajtakarás, de ahhoz nincs meg a gépi felszereltségem. Szerveztrágyát takarmányért cserélek, a preparátumok mellett ezzel táplálom a talajokat.

Módszereink kihívásai

A gazdaság kialakításában az én felelősségem, hogy mit és hogyan termeljünk. A gazdaság fejlődése viszont tanulás és technológia kérdése, de az eszközök és más befektetések realizálásához pénzügyi erőforrás kell, és ez már nem mindig múlik rajtam. Befolyásolja az évjárat, az időjárás, a piacon az ár, amit még el lehet érni. Ha pusztán pénzügyi eredmények figyelembevételével hasonlítom össze magam egy konvencionális gaz-

„A természet nagyon ki van találva és folyamatosan tanítja a nyitott szemmel járókat.”

dával, nem vagyok előrébb, profitot, felszereltséget, jövedelmet, életszínvonalat illetően. Persze jó menedzsernek kell lenni, időben kell elindulni, de akiket ismerek a biogazdák közül, azok nem termelnek sok profitot, mert nagyobb a munkaerő ráfordításuk és ez emeli meg a költségeket. Viszont, ha a természet szempontjait is figyelembe veszem, akkor már teljesen más a helyzet. Nagyon magasak az előállítási költségek is, ezért próbálkozunk biodoboz rendszerrel is.

Gazdasági fenntarthatóság

Az emberek drágállják a bioélelmiszereket, de ha kiszámolja az ember, nagyjából ugyanannyit költ élelmiszerre, aki konvencionálist fogyaszt, mint az, aki biót. Például aki kovászos kenyeret fogyaszt, annak fele mennyiség elfogyasztása is jóllakottság érzését adja, a konvencionális kenyérből dupla annyinál van jóllakottság érzésünk. A beltartalmat nem érezzük, de ha informáltak, tudatosak vagyunk, ismerjük a különbséget, akkor már nem a bió a drága. Igyekszem a piacon jól

kommunikálni a vevők felé, ezért szoktam reklámozni a termékeimet, például annak megfelelően milyen lett a termés. Volt, amikor azt írtam ki, hogy „az évtized legjobb karalábéja, köszönet a szeptemberi esőknek”, vagy Black Friday idején „fekete hét, fekete káposzta akció”, és volt, hogy csak mosolyogtak, de volt, aki emiatt jött oda vásárolni. A gazdasági fenntarthatóság érdekében az alternatív termelőknek segíthet az az óriási technológiai, gépi és informatikai fejlődés, amin most megy át a szektor. Mindazok a precíziós eljárások és gépek, amik csökkentik a vegyszerfelhasználást és pozitívan hatnak a termelékenységre, melyekkel pontosíthatóak a munkafolyamatok, rendkívül költségesek, de mindenképp hasznosak.

A konvencionális gazdálkodásról

Úgy látom, hogy a konvencionális termelési módok a profit hajhászása megváltoztatták az embereket és viszonyukat a természethez. A virtuális világban a trendek jönnek mennek és sokan el is hiszik és azt gondolják az a valóság. Elhiszik, hogy

a marha az oka a magas metán kibocsájtásnak. A valóság, hogy a marhatrágya fontos a termőföld regnálásában, a termőföld fenntarthatóságában. A trendek az emberi gondolatok, hitek változnak. Egy dolog nem változott, ez pedig a természet, és a természet törvényei, ahol minden mindennel összefügg. Az emberi beavatkozások természetre gyakorolt jelentőségét sokan nem látják. Hisznek ugyan a természetközelségben, de belenyúlnak a természetbe úgy, hogy nem tudják mit csinálnak. Ilyen például a műtrágya felfedezése, aminek hatására a talajok humusztartalma drámaian csökkent. Márpedig a humusz az élet. A humusból tudjuk a legjobban megítélni, hogy élnek-e a talajok, vannak-e bennük gombák, baktériumok, milyen a mikrobiom tartalmuk. Olyan ez, mint az immunrendszer, azt sem lehet állandóan antibiotikumon tartani. Az élő talajban termesztett növényeknek lesz egészséges immunrendszere, ezt a táplálékot fogyasztó állatoknak és az embernek jobb lesz az immunrendszere, így kevesebb lesz a krónikus beteg ember. Viszont akik így gazdálkodnak, mert tisztességesek, mert nemcsak a pénz számít, ezek a falu bolondjai szoktak lenni. Ezeket a gazdákat kéne minden eszközzel segíteni, mert ők folyamatosan képzik magukat és aktívan tesznek ezért az ügyért. A fogyasztóknak látni kellene, hogy mennyire koncentrált és sérülékeny az intenzív állattartás, hogy mennyi antibiotikummal tartható fent. A végeredmény olcsó, de a minőségére nem lehet szavakat találni. Voltam olyan liba telepen, ahol az állatok alig bírtak állni. Ha az emberek tudnák ezt, egész más lenne az ipari élelmiszerek megítélése.

Nézeteink, módszereink alkalmazhatósága

Ma még felülírja a közgazdaság az ésszerű gazdálkodási módokat. Nem lenne szabad megengedni, hogy zöld energia néven szalmabálás erőművekbe hordják a területekről a szervesanyagot. Lehet, hogy ez közgazdasági szempontból hatékony, de a természet törvényeit nem veszi figyelembe. Más megoldások kellene.

Eddig egyetlen mezőgazdasági, oktatási vagy egészségügyi miniszter sem tartotta fontosnak, hogy az alternatív gazdálkodást beépítsék az oktatásba, a köznevelésbe. A gyerek úgy nőnek fel, hogy nincs közvetlen kapcsolatuk a természettel, ha ezt megtanítjuk és megfelelően étkeztetjük őket, óriási előrelépést tudnánk tenni a természetvédelem és a közegészségügy szempontjából. Hiszek abban, hogy ez a GDP-re is kihat. A tudatos vásárlói szokásokra való nevelés, a vásárlás, az alternatív gazdálkodói szektor bővítése a természetvédelemnek adna nagyobb lehetőséget.

További céljaink

- Mezővédő erdősávok telepítése és a legeltetéses állattartás integrálása a termelésbe;
- A talajélet növelésére és a helyi viszonyokra alapozott vetésciklus kialakítása.

Javaslatunk

- Az alternatív gazdálkodás beépítése a közoktatásba és szakmai képzésbe.